

Kodukeskkool

Toimetajad: Julius Grüntal, Ernst Peterson, Gustav Puu.

Toimetuse liikmed: Dr. O. Bekman, R. Gutman, E. Kimmel, mag. phil. M. Meiusi, V. Orav, V. Peet, Emma Peterson, H. Pezold, P. Sepp, E. Susi, R. Stümper, H. Tehver, P. Viires ja A. Üunapuu.

I klass

33. õppenädal

Eesti Hariduse Sõprade Seltsi väljaanne

Tallinnas, Estonia pst. 15

1933

Eesti Ühistrükikoda, Tallinnas 1933

1. EMAKEEL.

Keeleõpetus. Lugege läbi § 162. Millise sõnaliigiga tutvusite? Kuidas on ta võõrkeelne nimi? Mida need sõnad näitavad? Meenutage, mida näitab eelmine sõnaliik. Kuidas võib ära tunda vahe määrsõna ja kaassõna vahel? — Selle küsimuse lahendamiseks on kasulik tähele panna neid sõnu, mis esinevad nurksulgudes § 162 ja § 163. Millisesse sõnaliiki need kuuluvad? (Jätke määramata sealt sõnad „öeldi“ ja „on veel teisi“). Teie leiate sealt **nimisõnu**, **nimisõnalisi ase-** ja **arvsõnu**, samuti **pöördsõna** **käändelisi** vorme, mis esinevad **nimisõna mõttes**. Teatud abisõnade esinemine **ühenduses** **nimisõnadega** ongi kindlaks tunnuseks, et meil pole tegemist määrsõnaga, vaid kaassõnaga. Määrsõna näitab **tegevuse** või **oleku** kohta, aega, viisi, omaduste jne. määra. (Poiss luges siin eile päris ilusasti väga suurt raamatut.) Lauses „Koer magas laua all“ on **all** kaassõna, kuna ta esineb sidemes **nimisõnaga laua**. Lauses

„Vaip oli all“ pole näha, mille või kelle all see vaip oli; see **all** seisab üksi, omaette, näitab seega olemise kohta, on mäarsõna. (Võrrelge veel: Vaata **ette!** — Poiss läks **maja ette.** — Auto sõitis siit **läbi.** — „Auto sõitis **läbi linna.** — Rahvast kogus ikka **juurde.** — Inimesi tuli **samba juurde.**)

Lugege § 163 esimene lõik läbi. Kuidas on kaassõnade ja käänete vahekord? Milliste käänete juures esineb suurem hulk kaassõnu? Õppige tundma kaassõnu ühes nende käänetega. Moodustage igaihe kohta lause (peast); vähem tuttavate kohta kirjutage laused oma keeleõpetuse vihku.

Vigaselt esineb kaassõna **üle** seesugustes lausetes, nagu „Reis läks **üle** Tapa Tartu poole“, kui see ei olnud just lendamine õhuteed. **Üle** tähendab ikka **pealtpoolt** mõnda asja. Antud juhtumil tarvitame **kaudu** (sõidame **Tapa kaudu**). — Kaassõna **peale**, kui ta esineb **aja** mõttes, nõuab **osastavat** käänet (**peale lõunat** sai ta vaba aega = pärast lõunat sai Vrdl.: **peale lõuna** sai ta vaba aega = sai lõuna ja vaba aega ka). Aja mõttes on üldiselt soovitavam tarvitada **peale** asemel **pärast**. (**Peale** isa **surma** sai ta peremehe õigused. Siin pole näha, kas **surma** on omastavas või osastavas käändes. Kui esineks „**Pärast** isa **surma** sai ta . . .“,

oleks alati selge.) — Eel tähendab aega (õhtu eel), ees kohta (kask kasvas maja ukse ees).

Võti harjutusele nr. 56: laidetakse... kiidetakse... aeti... sõideti... tormati... võideti... osatakse... keedeti... tahetagu... suudetakse... kirjutatagu... ärgu magatagu... kastetakse... tõmmati... kaevatakse... veetakse... kallati... peeti... korratakse... ei mõisteta... hakatagu... ärgu väidetagu... kasvatatakse... rännati... ärgu tapetagu... köideti... saadetakse... oodatakse... loodetakse... süüdatakse... viideti... vaadatagu... ärgu kaotatagu... laotati... toodetagu... joodeti... näidati... vihatagu... petetagu... aidatagu... kardetagu... tahe- takse.

Kirjandus. Lugege läbi Emk'i XVII. Ajaloo- liste jutundite osast palad, mille algused järg- nevail lehekülgedel 233, 235 (mõlemad), 245, 255, 263.

Kui suuremas osas eelmistest jutunditest puudus geograafiline koht, siis antud jutundid on seotud pea kõik teatud kindla kohaga (neid nimetataksegi vahel **kohalikkudeks** või ajaloo- lise sündmusega (ajaloolised). Kohalikkudest jutunditest saame teada, kuidas rahvas kujutles mõnede esemete **tekkimist**, nende **nimede** saa- mist, siis **katku**, **surma**, **koerakoonlasi** (= peni-

nukke = olevusi koera peaga ja inimese kehaga), **pardiaajaid** (= partisaane = **sisse** = sõjaaja röövijaid).

Kirjeldage (vihus) oma ümbruskonnast mõne eseme või ta nime muinasloolist tekkimislugu. Andke kirjalik ülevaade, kuidas meie rahvas kujutles **katku**, **surma**, **koerakoonusid** ja **sisse**. Milline oli vabade talupoegade elu?

Lugege läbi ka „XVIII. Olulised“ jutundid lhk. 265—280. Miks nimetame neid **olulisteks**? Millised olud kajastuvad neis?

Andke ülevaade kirjalikult võõrasema suhtumisest vaeslapsesse, rikka ja vaese vahekorrast, inimeste kurjusest.

Kuidas suhtub meie rahvas kavalusse? Mis arvati lollusest, laiskusest ja ahnusest? Millist neist peeti kõige suuremaks paheks?

Kirjatöö. Kirjutage kirjand eelmisel nädalal loetud jutu „Raudtee“ eeskujul mõne vana-paari kodusest elust või mõnede mahajäänud inimeste suhtumisest ning kokkupuutumisest praeguste tehniliste imedega. Tööle pange vastav pealkiri.

2. MATEMAATIKA.

Eelseisval nädalal palun töötada läbi RI lk. 150—155 ja korrata NI § 24 — § 38 (10.—16. õppenädal).

RI toob sel korral Teie silme ette midagi uut — tutvute aritmeetilise reaga. Reaks nimetatakse igasugust arvude jada, milles esinevad arvud on seotud üksteisega mingisuguse seadusega. Aritmeetiline rida on arvude jada, milles iga arv tekib tema eel käiva arvu liitmisel ühe ja sama, terve rea kohta maksva kindla arvuga; seda viimast kutsutakse reavaheks. Näiteks jada

1, 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22, 25, 28, 31, 34, on aritmeetiline rida, kus reavahe on 3, samuti ka jada

$$17, 16\frac{1}{2}, 16, 15\frac{1}{2}, 15, 14\frac{1}{2}, 14, 13\frac{1}{2}, 13$$

on aritmeetiline rida reavahega $-\frac{1}{2}$.

Arvud, mis reas esinevad, on rea liikmed. Üldkujus neid tähistatakse kõiki ühe ja sama tähega, näiteks a -ga, ja märgitakse väikese numbriga a kõrval, mitmendal kohal see liige esineb reas. Nõnda tähendab:

- a_1 rea esimest liiget,
- a_2 „ teist liiget,
- a_3 „ kolmandat liiget,

a_n rea liiget, mis asub n -dal kohal rea algusest.

See väike number tähelise sümboli kõrval kipub kirjutamisel ikka suureks minema. Kui see Teil juhtub, siis mõtelge kohe, et kinnitasite korteriuksele ukse enda suuruse numbri, ja otsustage ise, kui sobiv see on.

Reavahet tähistatakse harilikult tähega d (differentsia tähendab ladina keeles vahe). Ülal antud näidetes oli $d = 3$ ja teise rea puhul $d = -\frac{1}{2}$.

Aritmeetilise rea definitsioonist järgneb, et antud reas vahe ükskõik missuguse liikme ja tema eelkäiva liikme vahel on muutumatu suurus d . Seda märgime sümboolselt nõnda

$$a_k - a_{k-1} = d$$

või nõnda

$$a_k = a_{k-1} + d$$

või nõnda

$$a_{k-1} = a_k - d$$

Selge peaks olema, et

$$a_2 = a_1 + d$$

$$a_3 = a_2 + d = a_1 + d + d = a_1 + 2d$$

$$a_4 = a_3 + d = a_1 + 2d + d = a_1 + 3d$$

$$a_5 = a_4 + d = a_1 + 3d + d = a_1 + 4d$$

Kirjutage ise edasi $a_6, a_7, a_8, a_9, a_{10}$ ja, kui tarvis on, veelgi järgnevate liikmete seos rea esimese liikme ja reavahega.

Arvan, leiate varsti, et näiteks

$$a_{50} = a_1 + 49d$$

$$a_{67} = a_1 + 66d,$$

ja viimaks ka, et

$$a_n = a_1 + (n - 1)d$$

See viimane võrdus on valem, mis võimaldab meile arvutada ükskõik missugust rea liiget, kui teame rea esimese liikme ja reavahe. Kirjutage sõnades, millega võrdub aritmeetilise rea iga liige!

Vahest esineb vajadus määrata aritmeetilise rea liikmete summa (öeldakse lühidalt ka rea summa). Ka selle määramiseks on olemas oma valem. Tahaksin selle leidmise jätta Teile enda hooleks, annan Teile ainult mõnd juhatust.

Rea liikmete summa tähistatakse s_n

$$s_n = a_1 + a_2 + a_3 + \dots + a_n$$

Märk n summa tähise juures näitab, mitme liikme summast on jutt.

Leidke, kuidas väljendub iga liige rea lõppliikme (a_n) ja reavahe (d) abil.

Leidke kahe liikme summa, mis asuvad üks

rea algusest ja teine rea lõpust ühesugusel kaugusel (näiteks $a_2 + a_{n-1}$, $a_3 + a_{n-2}$).

Kirjutage üles rea liikmete summa, alates esimese liikmega ja lõpetades viimasega; selle summa alla, kohakuti kirjutatud liikmetega, kirjutage sama summa, alates viimase liikmega ja lõpetades esimesega; nüüd liitke need kaks summat. Saate ühelt pool võrdusmärki $2s_n$ ja teiselt pool ... näete ise, mis seal saate. Leida nüüd s_n on tühi asi.

Loodan, et nende juhataste ja RI ülesannete varal leiate nõutava aritmeetilise rea liikmete summa valemi.

NI kordamist toimetage möödunud nädala vihus antud plaani järgi.

3. LOODUSTEADUS.

Õite diagrammid.

Õie osad asetuvad õie rao tipul ringidena. Seda omapärasust kasutatakse nende kujutamisel joonisel; näited joonistel 105, 106, 107, 108 ja 109.

Iga õie osa jaoks joonistatakse ring ja märgitakse sellele osade arv — tupp- ja kroonlehed kaartena, tolmukad punktidena. Kõige suuremale märgitakse tupplehed, järgmisele sissepoole kroonlehed, veel pisemale tolmukad, ning keskmine jääb emaka jaoks; sellele joonistatakse pesiste arv ja märgitakse punktidena seemnepungade kinnituskohad.

Mõnes õies asuvad tolmukad kahes reas; nende diagrammis joonistatakse tolmukatele kaks ringi. Kui kroonlehed liitunud, siis ühendatakse nad joonistel kaarekestega, samuti märgitakse ka liitunud tolmukad ja tupplehed. Korrapäratu õie diagrammi kujutab joon. 108, kannusega õie oma joon. 109.

Harjutage joonistama õpitud taimede õite diagramme.

Õisikud.

Õisi kandvat peatelge nimetatakse õie **pearaoks**; see haruneb tihti, harusid kutsutakse **külgraagudeks**.

Õisikuks nimetatakse õitekogu. Üksikute taimede vaatlusel tutvunesime mõnega. Nüüd vaatleme neid üldiselt; joonised 110, 111.

1. Kui õied kasvavad üksikult külgraagudel, mis kinnituvad pearaole vaheldumisi, siis nim. õisikut **kobaraks**, näit. kaalikal, konnatatral.
2. Kui harunevad ka külgraod, ja harud kannavad õisi, siis nim. seda pööriseks: kaeral, kasteheinal.
3. Kui õied kinnituvad pearaole varretult, siis on õisik **pea**, näit. teelehel.
4. Rukkil vaatlesime **liitpead**; ta pearao külge kinnitusid väikesed pead ehk pähikud.
5. Kui on peal lihakas telg, siis nim. teda **tõlvikuks** — hundinuial.
6. Kui on peal telg õrn, rippuv, siis nimetatakse seda urvaks: kasel, lepal.
7. Kui pearao tippu kinnitub palju varrelisi õisi, siis nim. õisikut **sarikaks**, näit. nurmenukul.
8. Kui pearao tippu kinnituvad külgraod, mis kannavad sarikaid, siis nim. seda **liitsarikaks**: porgand, koerputk.
9. Kui varretud õied kinnituvad pearao tippu, siis on õisik **nuttt**, näit. ristikehinal.

10. **Korvõisik** on tuttav: ta õiepõhjal asub palju õisi, mis ümbritsetud üldiste kattelehtedega.

4. AJALUGU.

(Korrata!)

5. SAKSA KEEL.

Grammatika kordamine.

Vasta järgmistele küsimustele: 1. Missugustel kõva pööratuse verbidel Präsens'is ja Imperativ'is „e“ ei muutu i(ie)ks? 2. Nimetage järgmiste verbide algvormid: wollen, sollen, müssen, können, mögen, dürfen, wissen. 3. Pöörake need verbid Präsens'is ja Imperfekt'is. 4. Pöörake „nehmen“ ja „treten“ Präsens'is ja Imperativ'is. 5. Pöörake Präsens'is, Imperativ'is, Imperfekt'is ja Perfekt'is verbid: gehen, sitzen, stehen, tun, wissen. 6. Kuidas on verbid „bringen“ ja „denken“ algvormid? 7. Kuidas moodustatakse Passiv? 8. Pange järgmised laused Passiv'i: Der Schneider näht den Rock. Der Lehrer lobte mich. Ich habe den Nagel in die Wand geschlagen. 9. Pöörake „sich über das Geschenk freuen“ Präsens'is ja Imperativ'is. 10. Pöörake Imperfekt'is ja Imperativ'is „sich einen neuen Hut kaufen“. 11. Nimetage

mõned isikuta verbid. 12. Kuidas pööratakse kokkuliidetud verbid? 13. Missugustes vormides on rõhuga eessilp tegusõnast lahus? 14. Missugustes vormides ei lahutata eessilpi? 15. Missuguseid eessilpe kunagi verbist ei lahutata? 16. Nimetage järgmiste kõva pööratuse verbide algvormid, Infinitiv'i kõrval pange sulgudesse 2. ja 3. Präsens'i ainsuse pööre ja Partizip Perfektile lisage juurde sulgudes, kui vaja, (bin) ja eestikeelne tähendus. Näit.: fahren (fährt, fährt), fuhr, gefahren (bin) — sõitma. Graben, schlagen, tragen, wachsen, waschen, fallen, gefallen, fangen, nängen, halten, hauen, abhauen, heizen, lassen, verlassen, laufen, raten, rufen, schlafen, stossen, bitten, essen, geben, geschehen, lesen, liegen, sehen, treten, vergessen.

Sch. 1. gehen, stehen, heben. Präsens: ich stehe, du stehst, er steht u. s. w; ich gehe, du gehst, er geht u. s. w.; ich hebe, du hebst, er hebt u. s. w. Imperativ: steh, steht, stehen Sie! Geh, geht, gehen Sie! hebe, hebt, heben Sie! 2. wollen, wollte, gewollt; sollen, sollte, gesollt; müssen, mußte, gemußt; können, konnte, gekonnt; mögen, mochte, gemocht; dürfen, durfte, gedurft; wissen, wußte, gewußt. 3. Ich will, du willst, er will, wir wollen, ihr wollt, sie wollen; ich wollte, du wolltest, er wollte, wir wollten, ihr wolltet, sie wollten. Ich soll, du sollst, er soll,

wir sollen, ihr sollt, sie sollen; ich sollte, du solltest, er sollte, wir sollten, ihr solltet, sie sollten. Ich muß, du mußt, er muß, wir müssen, ihr müßt, sie müssen; ich mußte, du mußtetest, er mußte, wir mußten, ihr mußtetet, sie mußten. Ich kann, du kannst, er kann, wir können, ihr könnt, sie können; ich konnte, du konntest, er konnte, wir konnten, ihr konntet, sie konnten. Ich mag, du magst, er mag, wir mögen, ihr mögt, sie mögen; ich mochte, du mochtest, er mochte, wir mochten, ihr mochtet, sie mochten. Ich darf, du darfst, er darf, wir dürfen, ihr dürft, sie dürfen; ich durfte, du durftest, er durfte, wir durften, ihr durftet, sie durften. Ich weiß, du weißt, er weiß, wir wissen, ihr wißt, sie wissen; ich wußte, du wußtest, er wußte, wir wußten, ihr wußtet, sie wußten.

4. Ich nehme, du nimmst, er nimmt, wir nehmen, ihr nehmt, sie nehmen; nimm, nehmt, nehmen Sie! Ich trete, du trittst, er tritt, wir treten, ihr tretet, sie treten; tritt, tretet, treten Sie.

5. Präsens: Ich gehe, du gehst, er geht, wir gehen, ihr geht, sie gehen; ich sitze, du sitzt (sitzest), er sitzt, wir sitzen, ihr sitzt, sie sitzen; ich stehe, du stehst, er steht, wir stehen, ihr steht, sie stehen; ich tue, du tust, er tut, wir tun, ihr tut, sie tun; ich weiß, du weißt, er weiß, wir wissen, ihr wißt, sie wissen. Imperativ: geh,

geht, gehen Sie! Sitze, sitzt, sitzen Sie; steh, steht, stehen Sie! tu(e), tut, tun Sie! Wisse, wißt, wissen Sie! Imperfekt: Ich ging, du gingst, er ging, wir gingen, ihr geht, sie gingen; ich saß, du saß(es)t, er saß, wir saßen, ihr saßt, sie saßen; ich stand, du stand(e)st, er stand, wir standen, ihr standet, sie standen; ich tat, du tat(e)st, et tat, wir taten, ihr tatet, sie taten; ich wußte, du wußtest, er wußte, wir wußten, ihr wußet, sie wußten. Perfekt: Ich bin gegangen, u. s. w.; ich habe gegessen u. s. w.; ich habe gestanden, u. s. w.; ich habe getan, u. s. w.; ich habe gewußt u. s. w. 6. bringen, brachte, gebracht; denken, dachte, gedacht. 7. Passiv moodustakse abiaegsõna „werden'i“ abil ja pöoratava verbi Partizip Perfektist. Näit.: Infinitiv: geschlagen werden. Präsens: ich werde geschlagen u. s. w. Imperfekt: ich wurde geschlagen, u. s. w. Perfekt: ich bin geschlagen worden u. s. w. Plusquamperfekt: ich war geschlagen worden u. s. w. Futurum: ich werde geschlagen werden u. s. w. 8. Der Rock wird vom Schneider genäht. Ich werde vom Lehrer gelobt. Der Nagel ist von mir in die Wand geschlagen worden. 9. Ich freue mich über das Geschenk, du freust dich über das Geschenk, er, sie, es freut sich über das Geschenk, wir freuen

uns über das Geschenk, ihr freut euch über das
 Geschenk, sie freuen sich über das Geschenk.
 Imperativ: Freue dich über das Geschenk, freut
 euch über das Geschenk, freuen Sie sich über
 das Geschenk! 10. Imperfekt: Ich kaufte mir
 einen neuen Hut, du kauftest dir einen neuen
 Hut, er, sie, es kaufte sich einen neuen Hut,
 wir kauften uns einen neuen Hut, ihr kauftet
 euch einen neuen Hut, sie kauften sich einen
 neuen Hut. Imperativ: Kaufe dir einen neuen
 Hut, kauft euch einen neuen Hut, kaufen Sie
 sich einen neuen Hut. 11. Es regnet, es schneit,
 es donnert, es blitzt. 12. Rõhuga eessilp on ver-
 bist lahus, näit.: aufstehen ('aufste:ən), Prä-
 sens: ich stehe auf, du stehst auf u. s. w. über-
 setzen (y:bər'zetsən), Präsens: ich übersetze,
 du übersetzt u. s. w. 13. Kõikides pöoratavates
 lihtvormides rõhuga eessilp on verbist lahus:
 Präsens'is, Imperativ'is ja Imperfekt'is: ich
 stehe auf, u. s. w., ich stand auf u. s. w., stehe
 auf! u. s.w. 14. Kõikides pöoramatus ja abi-
 verbiga liidetud vormides: Infinitiv'is, Parti-
 zip'is, Perfekt'is, Plusquamperfekt'is, Futu-
 rum'is ja Passivis. Näit.: ich bin aufgestanden.
 15. Verbist lahus ei tarvitata eessilpe: be-, ge-,
 er-, ver-, zer-, ent-, emp- mis-. Näit.: ich be-
 gegne, ich erzähle, ich verliere u. s. w. 16. gra-
 ben (gräbst, gräbt), grub, gegraben — kae-

vama; schlagen (schlägst, schlägt), schlug, geschlagen — lööma; tragen (trägst, trägt), trug, getragen — kandma; wachsen (wächst, wächst), wuchs, gewachsen (bin) — kasvama; waschen (wäschst, wäscht), wusch, gewaschen — pesema; fallen (fällst, fällt), fiel, gefallen (bin) — langema; gefallen (gefallst, gefällt) gefiel, gefallen (bin) — meeldima; fangen (fängst, fängt), fing, gefangen — püüdma; hängen, hing, gehangen — rippuma; halten (hältst, hält), hielt, gehalten — pidama, hoidma; hauen (haust, haut), hieb, gehauen — raiuma, lööma; abhauen (haust ab, haut ab), hieb ab, abgehauen — ära raiuma; heißen (heiß[es]t, neißt), hieß, geheißen — nimetama, nimetuma; lassen (läß[es]t, läßt), ließ, gelassen — jätma; verlassen, verließ, verlassen — maha jätma; laufen (läufst, läuft), lief, gelaufen (bin) — jookõsma; raten (rätst, rät), riet, geraten — nõu andma; rufen (rufst, ruft), rief, gerufen — hüüdma; schlafen (schlāfst, schlāft), schlief, geschlafen — magama; stoßen (stö-ß[es]t, stößt), stieß, gestoßen — tõukama; bitten (bittest, bittet), bat, gebeten — paluma; essen (iß[es]t, ißt), aß, gegessen — sööma; geben (gibst, gibt), gab, gegeben — andma; geschehen (es geschieht), geschah, geschehen (ist) — juhtuma; lesen (lies[es]t, liest), las,

gelesen — lugema; liegen (liegt, liegt), lag, gelegen — lamama; sehen (siehst, sieht), sah, gesehen — nägema; treten (trittst, tritt), trat, getreten (bin) — astuma; vergessen (vergiß[es]t, vergißt), vergaß, vergessen — unustama.

6. MAATEADUS.

Aafrika saared jagunevad India ja Atlandi ookeani saarteks.

India ookeani saartest on tähtsaim Madagaskar (620 000 km², 3,5 milj. el.). Pinnaehituselt on Madagaskar idaosas mäGINE, läänes aga leiduvad laialised madalmiku alad. Aluspind koosneb peamiselt graniidist ja gneisist. Idas on ka tulemägesid ja laavaalaseid.

Kliima on Madagaskaril troopiline, idas rohkete sademetega, mille hulk aga lääne suunas tublisti väheneb.

Taimestik on rikkalik idas (troopika ürgmetsad), keskel ja läänes aga levivad savannid ja rohtlad. Loomastik on omapärane ja mitte eriti rikkalik.

Läänes on elanikkudeks mitmed neegerhõimud (betsilid, sakalaavid j. t.), idas aga malai tõugu hõivad.

Tulunduses omavad põllutöö (riis, maniook, mais j. t.) ja karjandus suuremat

tähtsust. Maavaradest on nimetada grafiit ja kuld.

Madagaskari lähedal asuvad Komori ja Maskareeni saarestikud on tekkeliselt vulkaanilised. Kaugemal asuvad Amirandi ja Seychelli saarestikud koosnevad korallisaartest. Madagaskar ühes Komori saarestiku ja Reunioni saarega kuuluvad Prantsusmaale, teised India ookeani saared aga Inglismaale.

Atlandi ookeani saarestikkudest on tähtsamad Assoori, Madeira ja Rohelise neeme saared (Kap herde), mis kuuluvad Portugalile, ja Kanaaria saarestik, mis on Hispaania päralt. Kõik nimetatud saared on vulkaanilise päritoluga., tervisliku kliima ja tiheda rahvastikuga (portugaallased ja hispaanlased) ning omavad suurt tähtsust laevanduses.

Teha kokkuvõte Aafrikast ja leida geograafilised põhjendused Aafrika praegusele poliitilisele jaotusele!

Vastutav toimetaja: K. A. Herman.

Väljaandja: Eesti Hariduse Sõprade Selts.